

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять

з дисципліни «Міжнародні стандарти фінансової звітності»

для студентів денної та заочної форм навчання

зі спеціальності

072 «Фінанси, банківська справа та страхування» та

073 «Менеджмент»

Затверджено редакційно- видавничою
радою НТУ «ХПІ»,
протокол № 1 від 25.02. 2021р.

Харків
НТУ «ХПІ»

2021

Методичні вказівки для практичних занять з дисципліни «Міжнародні стандарти фінансової звітності» для студентів денної та заочної форм навчання зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 073 «Менеджмент» / Уклад: А. Ю. Геворкян, О. С. Другова, С. В. Клепікова, Ю. Л. Татаринцева - Харків: НТУ «ХПІ», 2020. -33 с.

Укладачі: А. Ю. Геворкян
О. С. Другова
С. В. Клепікова
Ю. Л. Татаринцева

Рецензент: Т.В. П'ятак

Кафедра міжнародного бізнесу та фінансів

ЗМІСТ

Тема 1. Міжнародні стандарти фінансової звітності, їх розробка та впровадження.....	3
Тема 2. Основні форми фінансової звітності.....	6
Тема 3. Подання фінансової звітності.....	9
Тема 4. Матеріальні та нематеріальні активи.....	13
Тема 5. Забезпечення, непередбачені зобов'язання і активи, виплати працівникам та програми пенсійного забезпечення.....	15
Тема 6. Фінансові інструменти та платіж на основі акцій.....	19
Тема 7. Доходи, витрати і податки на прибуток.....	21
Тема 8. Зв'язані сторони і консолідована звітність.....	23
Література.....	26

Тема 1. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ, ЇХ РОЗРОБКА ТА ВПРОВАДЖЕННЯ.

Основні питання практичного заняття:

1. Концепції капіталу та збереження капіталу.
2. Оцінка елементів фінансової звітності: історична собівартість; поточна собівартість; вартість реалізації;

теперішня вартість.

3. Особливості переходу на МСФЗ українських підприємств
4. Визначення дати переходу на МСФЗ
5. Перший звітний період за МСФЗ.

Практичні завдання:

Завдання 1. Дати характеристику хронологічної послідовності створення КМСБО. Результати оформити у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 - Хронологія створення КМСБО.

Рік	Подія
1966	
1967	
1968	
1972	
1973	

Завдання 2. Дати характеристику організаційно-правових форми існування видавників МСФЗ. Роботу оформити у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 - Цілі видавців організаційно-правових форми існування видавників МСФЗ.

Роки	Назва материнської структури:	Назва видавця стандартів

Завдання 3. Поєднати терміни зі змістом. Результат оформити у таблицю

№	Визначення структури	Буква	Характеристика
1	Рада з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку	А	Наглядає за роботою РМСБО, її структурою, стратегією, а також займається збором коштів для забезпечення її діяльності (до 31 березня 2010 року називався Фонд КМСБО);
2	Фонд МСФЗ	Б	надає поради та консультації РМСБО та Фонду МСФЗ.
3	Моніторингова рада	В	цільові групи експертів за окремими проектами порядку денного
4	Комітет з тлумачення МСФЗ	Г	розробляє тлумачення МСФЗ для їх подальшого затвердження РМСБО.
5	Дорадча Рада з МСФЗ	Д	наглядає за роботою опікунів Фонду МСФЗ, бере участь у висуванні кандидатів на опікунів Фонду МСФЗ та їх затвердженні.
6	Робочі групи	Ж	Одноосібно відповідає за розробку МСФЗ та затверджує тлумачення МСФЗ;

Завдання 4. Дати характеристику стандартів обліку за такими напрямками:

- Національні стандарти обліку:
- Регіональні стандарти обліку
- Міжнародні стандарти обліку

Основні питання самостійної роботи:

1. Мета гармонізації фінансової звітності на міжнародному рівні.

2. Значення МСБО у забезпеченні гармонізації фінансової звітності.
3. Історія створення РМСБО та її структура.
4. Організація діяльності РМСБО.
5. Склад і загальна характеристика МСБО та МСФЗ

Література: рекомендована література [1,2], допоміжна література [18,19].

Тема 2. ОСНОВНІ ФОРМИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Основні питання практичного заняття:

1. Класифікація активів та зобов'язань.
2. Форми подання звіту. Події після дати балансу та майбутні події.
3. Прямий та непрямий методи розробки звіту про рух грошових коштів.
4. Вимоги до основних елементів звіту про рух грошових коштів.

Завдання з розв'язанням

Компанія «Глобус» витратила на створення кваліфікованого активу 1000 дол., з яких 50 дол. належать до відсотків, капіталізованих у процесі створення цього активу. За такої умови відсотки, сплачені у сумі 50 дол., мають бути включені до операційної або фінансової діяльності (залежно від обраного компанією методу презентації відсотків сплачених), а решта – 950 дол. – має бути включена до інвестиційної діяльності. Така позиція відповідає вимозі класифікувати окремо різні компоненти єдиної трансакції.

Практичні завдання

Завдання 1. У графі 3 "Примітка" (таблиці 1) вказати: "активи" чи "джерела".

Таблиця.1 - Активи, зобов'язання та власний капітал ТОВ "Мрія" станом на 1 січня 200 р.

Господарські активи і джерела їх утворення	Сума, грн.	Примітка
1	2	3
Корівник	122000	
Телятник	110000	
Готівка в касі	500	
Довгостроковий кредит банку	80000	
Плуги	12100	
Культиватори	18900	
Корови	21200	
Тварини на вирощуванні і відгодівлі	156300	
Готова продукція	126000	
Резервний капітал	25090	
Поточний рахунок у банку в національній валюті	6000	
Нерозподілений прибуток	50000	
Дебіторська заборгованість покупців за продукцію	13200	
Статутний капітал	21800	
Кредиторська заборгованість за товари роботи і послуги	62000	
Мінеральні добрива	12200	
Короткострокові кредити банків-	40600	
Інший додатковий капітал	1500	
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	2800	
Нафтопродукти	5200	
Тверде паливо	3700	
Засоби захисту тварин	1250	
Пайовий капітал	435000	
1 Силосні та сінажні траншеї	12100	

Завдання 2. Навчитись застосовувати вимоги до подання фінансових звітів.

Підприємство А займається розповсюдженням безалкогольних напоїв у Київській області. Підприємство А купує товари у відомого виробника безалкогольних напоїв підприємства Б на таких умовах:

- а) ціна фіксується у прайс-листі на дату поставки товару підприємству А;
- б) зобов'язання підприємства А перед підприємством Б обмежуються тільки тим, що підприємство А протягом трьох днів з дати отримання платежу від продажу товарів кінцевому споживачу здійснює переказ отриманих грошових коштів підприємству Б;
- в) підприємство А в будь-який момент часу може повернути неліквідні запаси підприємству Б.

Надайте відповіді на питання, наведені нижче.

- а) Чи є така операція за своєю сутністю реалізацією товарів?
- б) Чи слід підприємству Б визнавати реалізацію на дату відвантаження товарів підприємству А?
- в) Які основні ризики для підприємства А та підприємства Б?

Завдання 3. Навести приклади подій, що вимагають коригування фінансової звітності відповідно до МСБО 10.

Завдання 4. Методом прямого рахунку визначити рух грошових коштів підприємства (та дати розшифровку грошових потоків по видам діяльності) по при наступних умовах:

- 1. Отримана виручка від реалізації з ПДВ складає 120 тис. грн., а собівартість реалізації складає 80 тис. грн.
- 2. Нарахована амортизація 5 тис. грн.
- 3. Сплачені послуги рекламної агенції 2,5 тис. грн.
- 4. Податок на прибуток дорівнює 5,3 тис. грн.

5. Реалізовані нематеріальні активи - 6 тис. грн.
6. Придбано акцій на суму 15 тис грн.
7. Отримані короткострокові займи - 20 тис. грн.
8. Сплачені дивіденди 1,2 тис. грн.
4. Обробка інформації в обліковій системі.

Основні питання самостійної роботи:

1. Концептуальні основи бухгалтерського обліку за Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку (МСБО).
2. Загальні вимоги до складання та подання фінансової звітності за Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку (МСБО).
3. Фундаментальна облікова модель та аналіз операцій.

Література: рекомендована література [3,4], допоміжна література [19,20]

Тема 3. ПОДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Основні питання практичного заняття:

1. Додаткова якісна інформація до фінансових звітів.
Примітки.
2. Попередні облікові оцінки.
3. Розкриття інформації щодо помилок, припущених у попередніх періодах.
4. Ознаки гіперінфляції.
5. Порядок перерахування статей фінансових звітів.

Завдання з розв'язанням

Протягом 2019 р. компанія «Вікторія» знайшла помилку у відображенні авансів, виданих у сумі 400 тис. грн. протягом 2017 р., що мали бути коректно відображені у звіті про фінансовий результат.

Ця сума мала бути віднесена на витрати у сумі:

- 100 тис. грн. в 2017 р.,
- 250 тис. грн. у 2018 р.
- та відповідно 50 тис. грн. у 2019 р.

Помилка є суттєвою.

Практичні завдання

Завдання 1. За наведеними вихідними даними (табл. 1) заповнити II розділ «Основні засоби» ф. 5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Таблиця 1 - Вихідні дані

Групи основних засобів	Субрахунок	Первісна вартість	Знос	Нараховано амортизації за рік
1	2	3	4	5
Будівлі та споруди		5 317	3 797	137
Машини та обладнання		2 361	1 166	144
Транспортні засоби		4 290	2 543	417
Інструмент		572	279	132
Інші основні засоби		10	5	2
Всього				

Протягом року було придбано та введено в експлуатацію:

- 1) будівлю складу – 374 000 грн.;
- 2) обладнання - 252 000 грн.;
- 3) вантажний автомобіль – 128 000 грн.;
- 4) меблі – 103 000 грн.

За звітний рік було продано:

- 1) обладнання, первісна вартість якого 23 000 грн., накопичений знос – 18 000
- 2) легковий автомобіль, первісна вартість якого 95 000 грн., накопичений знос – 79 000 грн

Завдання 2. В результаті перевірки була знайдена помилка – завищені витрати на 1 000 грн. Помилка пов'язана з віднесенням на витрати попереднього періоду навчання співробітника англійській мові, але навчання не відбулося. Показати послідовність виправлення помилки при корегуванні сальдо по рахунку 44 «Нерозподілений прибуток».

Згідно П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» виправлення помилок, допущених при складанні фінансових звітів у попередніх роках, здійснюється шляхом коригування сальдо нерозподіленого прибутку на початок звітної року, якщо такі помилки впливають на величину нерозподіленого прибутку (непокритого збитку).

Виправлення помилок, які відносяться до попередніх періодів, вимагає повторного відображення відповідної порівняльної інформації у фінансовій звітності.

Завдання 3. АТ - Аргоll складає звіти за рік, що закінчився 31 грудня 20XX р. З балансу за попередній рік доступна така інформація. На 31 грудня 20X2 р. кредитові залишки на рахунку премії за акціями становили €1,065,000, резерв переоцінки - €3,000,000 та нерозподілений прибуток -€980,000. Випущений акціонерний капітал становив 1,000,000 акцій вартістю €1 за одну акцію.

Протягом звітної року відбулися такі операції:

- 1) 400,000 акцій вартістю €1 за акцію було випущено в обмін на надходження грошових коштів у сумі €1,500,000;

2) Будівлю фабрики, переоцінену з €300,000 до €980,000 в 20X0р. продали за€1,640,000. До цього часу не було перерозподілу реалізованого прибутку.

3) Земельна ділянка, первісною собівартістю €50,000, переоцінена з €95,000 до€40,000.

4) Будівлю складу переоцінено з €642,000 до €933,000.

5) Зміну в обліковій політиці, згідно з якою прибуток попереднього року було завищено на €320,000, слід відобразити за МСБО 8.

6) За Звітом про прибутки за збитки за рік, що закінчився 31 грудня 20XXр.,прибуток до розподілу між акціонерами ВАТ становить €490,000 та оголошені дивіденди - €185,000.

Складіть проект звіту про зміни у власному капіталі станом на 31 грудня 20X3р. та проект звіту про визнані інші прибутки та збитки.

Стисло поясніть:

1) мету звіту про визнані інші прибутки та збитки;
2) наскільки користувач звітів зможе краще прийняти рішення, виходячи зі звіту про визнані інші прибутки та збитки (який є альтернативним за МСБО 1), ніж зі звіту про зміни у власному капіталі.

3) Будівлі слід амортизувати на 2% від собівартості або від переоціненої суми, а обладнання - на 20% за методом зменшення залишку. Сума амортизації була віднесена до витрат на збут.

4) Податок на прибуток за рік становив €270,000

5) Прибуток за фінансовий рік, який закінчився 31 грудня 2002р., становив €1.65млн.

6) Директори оголосили, що дивіденди по закінченні року будуть складати €0.08 на акцію, але ніяких коригувань у звітах не було зроблено

Основні питання самостійної роботи:

1. Вплив зміни валютних курсів. Порядок відображення операцій та статей в іноземній валюті.
2. Функціональна валюта. Іноземна валюта. Валюта подання.
3. Валютний курс. Відображення курсових різниць.
4. Звітні періоди подання фінансової звітності. Проміжний період. Інформація, що надається у проміжній звітності.

Література: рекомендована література [8,5,6], допоміжна література [21,22]

Тема 4. МАТЕРІАЛЬНІ ТА НЕМАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ

Основні питання практичного заняття:

1. Характеристика та класифікація об'єктів основних засобів. Початкові оцінки основних фондів. Справедлива та балансова вартість. Моделі оцінки після визнання основних фондів. Капітальні витрати. Переоцінка основних фондів.

Методи амортизації. Прибуток або збиток від вибуття. Розкриття інформації про основні засоби у фінансовій звітності.

2. Ідентифікація нематеріальних активів. Первісна оцінка та собівартість нематеріальних активів. Визнання витрат у балансовій вартості нематеріальних активів. Справедлива вартість. Визнання нематеріальних активів, що отримані у результаті власних досліджень та розробок. Витрати на нематеріальні активи. Моделі переоцінки та собівартості. Амортизація. Розкриття інформації про нематеріальні активи у фінансовій звітності.

Завдання з розв'язанням

Обладнання придбано 1 вересня за 180000 євро, нормальний термін служби – 5 років. Введено обладнання в експлуатацію 20 вересня. При лінійній системі амортизації річна норма дорівнює 20% ($100/5$). Амортизація нараховується з 20 вересня (з дати введення в експлуатацію), тобто в першому році амортизацію нараховують за 100 днів.

Розрахунок амортизації лінійним і прискореним методом (дегресивною системою) (євро)

Рік	Початкова вартість	Сума амортизації за:		Залишкова вартість за:	
		лінійною системою	дегресивною системою	лінійною системою	дегресивною системою

1	2	3	4	5	6
	180000	10000	24000	170000	156000
+1	180000	36000	62400	134000	93600
+2	180000	36000	37440	98000	56160
+3	180000	36000	28080	62000	28080
+4	180000	36000	28080	26000	—
+5	180000	26000	—	—	—

При лінійній системі за перший рік проводять такі розрахунки: $180000 \times 20 / 100 \times 100 / 360 = 10000$ євро. За лінійною системою щорічну суму амортизації визначають за початковою вартістю згідно із затвердженою нормою: $180000 \times 20 / 100 = 36000$ євро. За останній рік:

$$180000 \times 20 / 100 \times 260 / 360 = 26000 \text{ євро.}$$

За прискореним методом (дегресивною системою) амортизації річна норма дорівнює 40% ($20\% \times 2$). При цьому амортизацію нараховують з 1 вересня (з дати придбання), тобто 120 днів у першому році: $180000 \times 40 / 100 \times 120 / 360 = 24000$ євро. При дегресивній системі щорічна сума амортизації визначається за залишковою вартістю за затвердженою нормою, скоригованою на коефіцієнт: $156000 \times 40 / 100 = 62400$ євро. У тому випадку, коли сума нарахованої амортизації менша, ніж половина залишкової вартості ($56160 \times 40 / 100 = 22464$ євро), залишкову вартість включають у витрати однаковими частинами протягом двох років ($56160 / 2 = 28080$).

Практичні завдання

Завдання 1. Підприємство купує ділянку землі для нової діяльності. Вартість землі – 110 000 \$, послуги брокера – 1000; послуги юриста – 1200; за руйнування старої будівлі – 18 000; ліквідаційна вартість якої – 6000; вирівнювання землі – 400. Визначити собівартість землі.

Завдання 2. Підприємство придбало нематеріальний актив за 11000 грн., строк корисного використання якого 2 роки, й існує безумовне зобов'язання іншої особи щодо придбання цього об'єкта після закінчення строку корисного використання за 1000 грн. Нарахувати амортизацію з використанням прямолінійного методу.

Завдання 3. Прейскурантна ціна напівфабрикатів (без ПДВ) – 200 грн. за одиницю. Підприємство придбало велику партію (2000 одиниць), у наслідок чого отримало знижку в розмірі 4% ціни. Крім того, підприємство може отримати знижку 3% у разі оплати товарів протягом 10 днів з дати придбання. Витрати на транспортування товарів власним транспортом становить 800 грн. Розрахувати собівартість придбаних товарів.

Основні питання самостійної роботи:

1. Класифікація непоточних активів . Ліквідаційна група. Припинення діяльності. Оцінка непоточних активів для продажу.
2. Методика обліку фінансової оренди. Пряма фінансова оренда. Чисті інвестиції в оренду. Незароблений фінансо-вий дохід. Первісні прямі витрати. Оренда із залученням позикових коштів. Оренді типу продажу.
3. Сутність та приклади. Первісна оцінка. Моделі оцінки та визнання інвестиційної нерухомості. Розкриття інфор-мації у фінансових звітах.
4. Підходи до визначення собівартості. Періодичний та постійний облік. Чиста реалізаційна вартість.

Література: рекомендована література [7,8], допоміжна література [23,24]

Тема 5. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, НЕПЕРЕДБАЧЕНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І АКТИВИ, ВИПЛАТИ ПРАЦІВНИКАМ ТА ПРОГРАМИ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Основні питання практичного заняття:

1. Сфера застосування МСЗ щодо забезпечень.
2. Визнання забезпечень.
3. Події, що створюють зобов'язання.
4. Юридичні зобов'язання. Конструктивне зобов'язання.
5. Оцінка витрат для погашення заборгованості.
6. Категорій витрат. Короткострокові та довгострокові виплати працівникам. Оцінка елементів фінансового звіту.
7. Виплати по закінченні трудової діяльності. Програми з визначеним внеском. Програми з визначеною виплатою.

Завдання з розв'язанням

Відповідно до програми пенсійного забезпечення, 10% витрат на заробітну плату слід нараховувати на пенсійне забезпечення існуючого управлінського персоналу. В 2018 р. витрати на зарплату становили 5 млн. грн. На кінець 2018 р. сплачено 0,4 млн. грн. Решту суми буде сплачено у березні 2019 р. Необхідно обрахувати залишок зобов'язання за забезпеченням на пенсії на кінець 2018 р. відповідно до МСБО 19.

У такому випадку 0,5 млн. грн. (10% від 5 млн. грн.) слід витратити у 2018 р. Однак на кінець 2018 р. сплачено лише 0,4 млн. грн., то на звітну дату 0,1 млн. грн. (несплачену суму) слід відобразити як поточне зобов'язання, яке буде сплачено у березні 2019 р.

Практичні завдання

Завдання 1. Працедавець сплачує одноразові суми працівникам, коли вони виходять на пенсію. Ця сума дорівнює 1% від їхньої заробітної плати останнього року роботи за кожний рік надання ними послуг.

Необхідно обчислити цю суму, що нараховується на кожний рік з 2016 по 2021 р. та зобов'язання на кінець періоду за кожний рік, виходячи з припущення, що не буде змін актуарних припущень, використовуючи таку інформацію:

- передбачається, що працівник працюватиме 5 років (актуарне припущення);
- передбачається, що його заробітна плата збільшуватиметься на 8% щороку (актуарне припущення);
- у 2016 р. заробітна плата дорівнює 10 000грн.

Завдання 2. У 2016 р. телекомунікаційна компанія уклала невідмовну угоду на операційну оренду будівель з компанією «Меркурій» на 5 років. Строк оренди має закінчитися у грудні 2020 р.

Компанія «Меркурій» повідомила про свій намір розірвати договір у січні 2020 р. у зв'язку зі зниженням попиту на продукцію компанії і хоче погодити це з орендодавцем, щоб отримати його дозвіл. Орендодавець, зважаючи на ситуацію орендаря та високий попит на ринку оренди приміщення, погоджується, але за умови, що орендар сплатить штраф у розмірі 3-місячної орендної плати.

Орендар погодився з умовами орендодавця та навіть сплатив 50% від вартості штрафу (50 тис. грн.) у березні 2020 р. Компанія не має сумнівів щодо сплати орендарем іншої частини штрафу.

Чи має компанія визнавати актив у розмірі штрафу, який має бути отриманий нею у своїх звітностях на 31.12.2020 р. та на 31.03.2020 р.?

Завдання 3. Дати характеристику короткострокових виплат працівникам.

Таблиц.1 - Характеристика короткострокових виплат працівникам

№	Види виплат	Характеристика
1	Зарплати робітникам та службовцям і внески на соціальне забезпечення	
2	Короткострокові компенсації за відсутність	
3	Участь у прибутку та премії	
4	Негрошові виплати	

Завдання 4. Записати господарські операції в реєстраційний журнал та скласти за ними бухгалтерські проведення.

Таблиця 1 - Бухгалтерські проведення з обліку виплат працівникам.

№	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	Нарахована зарплата працівникам основного виробництва		
2	Нарахована зарплата працівникам загальноновиробничого призначення		
3	Нарахована зарплата працівникам адміністрації		
4	Нарахована зарплата працівникам збуту		
5	Виплачена заробітна плата		
6	Відображені утримання із зарплати		

Основні питання самостійної роботи:

1. Оцінка витрат на реструктуризацію. Непередбачене зобов'язання. Непередбачений актив.
2. Актуарні припущення. Виплати при звільненні. Компенсаційні виплати.

3. Зміст програм пенсійного забезпечення. Чисті активи, наявні для виплат.

Література: рекомендована література [9,10], допоміжна література [24,26]

Тема 6. ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ТА ПЛАТІЖ НА ОСНОВІ АКЦІЙ

Основні питання практичного заняття:

1. Фінансові інструменти, фінансові активи та фінансові зобов'язання.
2. Класифікація фінансових інструментів.
3. Інвестиції, утримувані до погашення. Фінансові активи,

доступні для продажу.

4. Інструмент власного капіталу. Похідний інструмент. Вбудований похідний інструмент.
5. Регулярне придбання або продаж.
6. Припинення визнання
7. Інструменти хеджування.
8. Види ризиків, пов'язаних фінансовими інструментами.

Завдання з розв'язанням

Компанія надала опціони своїм працівникам за справедливою вартістю € 300 000. Оцінка (на дату надання прав) частки працівників, які звільняться з компанії до закінчення трирічного періоду вступу прав у силу, – 10%. Переглянута оцінка (за другий рік) частка працівників, які звільняться з компанії до закінчення трирічного періоду, – 5%. Фактична частка звільнених – 6%. Необхідно розглянути зміни оцінок, пов'язаних зі вступом прав у силу протягом трьох років.

Витрати за перший рік становитимуть

$$€ 90\,000 \text{ (€ } 300\,000 \times 1/3 \times 90\%).$$

Загальна сума витрат у кінці другого року дорівнюватиме

$$€ 190\,000 \text{ (€ } 300\,000 \times 2/3 \times 95\%).$$

У результаті зміни облікової оцінки передбачуваної частки звільнених працівників у другому році буде визнано витрати в розмірі € 100 000.

Наприкінці третього року набули чинності 94% опціонів, таким чином, загальна сума витрат за період становила

$$€ 282\,000 \text{ (€ } 300\,000 \times 3/3 \times 94\%),$$

а витрати за третій рік

$$€ 92\,000 \text{ (€ } 282\,000 - € 190\,000).$$

Компанії варто визнати вартість товарів або послуг, придбаних протягом періоду вступу прав у силу, на основі найкращої з наявних оцінок, виходячи з кількості пайових інструментів, права на які ймовірно набудуть чинності. Ця оцінка за необхідності переглядається в тому випадку, якщо подальша інформація показує, що кількість пайових інструментів, права на які ймовірно наберуть чинності, відрізняється від попередніх оцінок.

При оцінці справедливої вартості наданих пайових інструментів слід враховувати ринкові умови, такі як задана ціна акції, при досягненні якої права вступають у силу (коли опціон може бути виконаний і акції придбані).

Практичні завдання

Завдання 1. Дати визначення поняттю:

- «Запаси» згідно з МСФЗ 32
- «Основні засоби».
- «інвестиційна нерухомість»

Завдання 2. Описати групи, за якими ведеться облік нематеріальних активів?

Група	Опис групи

Завдання 3. Надати коротку характеристику МСБО 36 «Зменшення корисності активів».

Основні питання самостійної роботи:

1. Операції, платіж за якими здійснюється на основі акцій.
2. Умови набуття права за угодою про платіж на основі акції.
3. Ринкові та неринкові умови.
4. Операція, платіж за якою здійснюється на основі акцій з використанням інструменту капіталу. Операція, платіж за якою здійснюється на основі акцій з використанням коштів.
5. Оцінювання платежів.

Література: рекомендована література [11,12,13], допоміжна література [19,20,25,]

Тема 7. ДОХОДИ, ВИТРАТИ І ПОДАТКИ НА ПРИБУТОК

Основні питання практичного заняття:

1. Франчайзинг. Критерії визнання доходу. Методи обліку доходів. Відсотки. Роялті. Дивіденди. .
2. Будівельний контракт. Контракт з фіксованою ціною та контракт з ціною «витрати плюс». Загальний дохід від контракту. Витрати за контрактом.
3. Облік державних грантів. Гранти, пов'язані з придбанням активів та з доходом. Розкриття інформації у фінансових звітах.
4. Порядок визначення та подання прибутку на акцію. Базисний прибуток на акцію.

Завдання з розв'язанням

Протягом року підприємство здійснювало такі капітальні вкладення в будівництво системи очисних споруд та оплатило підряднику:

1 січня – 300000 грн.

31 травня – 720000 грн.

1 листопада – 2880000 грн.

Підприємство не залучало позичкові кошти спеціально для фінансування будівництва.

Залишок позичкового капіталу охоплює:

- поточне кредитування 300000 грн. (річна ставка 15%);
- довгостроковий кредит 500000 грн. (річна ставка 20%);
- випущені облігації 1000000 грн. (річна ставка 10%).

Система очисних споруд є кваліфікованим активом.

Для визначення витрат на позики, що підлягають капіталізації, розраховуємо норму капіталізації:

$$((300000 \times 0,15) + (500000 \times 0,20) + (1000000 \times 0,1)) / (300000 + 500000 + 1000000) = 245000 / 1800000 = 0,136.$$

Таким чином, норма капіталізації становить 13,6%.

Тепер визначаємо середню балансову вартість кваліфікованого активу за звітний рік:

$$(300000 \times 12 / 12) + (720000 \times 7 / 12) + (2880000 \times 2 / 12) = 1200000.$$

Виходячи з цього, у вартість будівництва очисних споруд потрібно включити витрати на позики в сумі:

$$(1200000 \times 13,6\%) / 100\% = 163200 \text{ грн.}$$

Витрати на позики в обліку слід відобразити такими записами:

Д-т «Незавершене будівництво» 163200 грн.

Д-т «Фінансові витрати» 81800 грн.

К-т «Відсотки, що підлягають сплаті» 245000 грн.

Застосовуючи норму капіталізації, необхідно пам'ятати, що сума витрат на позики, капіталізована протягом періоду, не повинна перевищувати витрат на позики, понесені протягом цього періоду.

Наприклад. Відповідно до умов попередньої задачі підприємство не випускало облігації у звітному періоді.

Виходячи з цього, норма капіталізації становитиме:

$$((300000 \times 0,15) + (500000 \times 0,20)) / (300000 + 500000) = 145000 / 800000 = 0,18.$$

Таким чином, норма капіталізації становить 18,0%.

Звідси витрати на позики, які відносяться до кваліфікованого активу, становитимуть:

$$1200000 \times 0,18 = 216000 \text{ грн.}$$

Однак ця сума перевищує фактичні витрати на позики, які становлять 145000 грн.

У цьому випадку капіталізації належить менша сума, а саме 145000 грн., що буде відображено в обліку такими записами:

Д-т «Незавершене будівництво»

145000 грн.

К-т «Відсотки, що підлягають сплаті»

145000 грн.

Практичні завдання

Завдання 1. Опишіть типи гарантів та дайте їх повний опис

Типи гарантів	Повний опис гарантів

Завдання 2. Дайте письмові відповіді на запитання:

1. Що таке дохід?
2. Назвіть принципи обліку доходів.
3. Це включається в дохід від контракту.
4. На основі чого складаються витрати підприємства на податок на прибуток?

Завдання 3. Поєднати терміни зі змістом.

Термін	Зміст
1. Виручка	а) сума податків на прибуток, що підлягають сплаті (відшкодуванню), визнана на основі податкового прибутку (збитку) за певний період.
2. Поточний податок на прибуток	б) суми податків на прибуток, що підлягають сплаті у майбутніх періодах, відповідно до тимчасових різниць, які підлягають оподаткуванню
3. Відстрочені податкові зобов'язання	в) надходження економічних вигод за період, що виникають в ході звичайної діяльності компанії, результатом яких є збільшення власного капіталу, крім приросту капіталу за рахунок внесків акціонерів, а дохід – це будь-які надходження, які збільшують власний капітал (крім вкладів акціонерів), як в ході звичайної діяльності (виручка), так і інші надходження

Завдання 4. Дати характеристику стандартів:

1. МСБО 33
2. МСБО 12
3. МСБО 23

Основні питання самостійної роботи:

1. Склад витрат на позики. Кваліфікований актив. Визначення витрат на позики, капіталізація витрат. Розкриття інформації у фінансових звітах.
2. Відстрочені податкові зобов'язання та податкові активи. Методи обчислення відстроченого податку. Розкриття інформації у фінансових звітах.
3. Звичайні та привілейовані акції. Часовий знижений коефіцієнт. Розбавлений прибуток на акцію. Потенційні звичайні акції.

Література: рекомендована література [8,14,15,16], допоміжна література [23,24,25]

Тема 8. ЗВ'ЯЗАНІ СТОРОНИ І КОНСОЛІДОВАНА ЗВІТНІСТЬ

Основні питання практичного заняття:

1. Асоційоване підприємство. Окремі фінансові звіти. Оцінка інвестицій методом участі у капіталі. Визначення вартості використання інвестицій. Розкриття інформації у фінансових звітах.
2. Сутність бізнесу. Результат об'єднання бізнесу.

Контроль за бізнесом. Материнське та дочірнє підприємства. Звітна одиниця. Дата угоди. Метод покупки. Компоненти вартості об'єднання бізнесу.

3. Обліковий та юридичний аспекти взаємозв'язків материнського та дочірнього підприємств. контроль. Склад та показники консолідованої звітності.

4. Сутність спільної діяльності. Спільний контроль. Контролюючий учасник. Інвестор. Контрактна угода. Форми спільної діяльності. Базовий підхід – пропорційна консолідація.

Завдання з розв'язанням

Телекомунікаційні компанії T1 і T2 вступили в угоду про спільну діяльність (50 : 50) щодо розробки білінгового програмного забезпечення для нової версії смартфонів. Учасник T1 в межах свого внеску, відповідальний за забезпечення персоналом та необхідними активами (комп'ютерами). Учасник T2 володіє ліцензіями.

У рамках угоди про спільну діяльність учасник T1 виступає як оператор телекомунікаційних послуг. Протягом періоду T1 на користь спільної операції уклав договір з бездротовим провайдером. У результаті він отримав дохід в розмірі 100 тис. грн. та поніс 40 тис. грн. операційних витрат. Учасник T2 поніс 30 тис. грн. операційних витрат.

Таким чином, прибуток за період становить $(100 - 40 - 30) = 30$ тис.грн.

Оскільки прибуток розподіляється рівномірно між учасниками угоди (15 тис. грн.), T1 повинен зменшити дохід і відобразити поточну кредиторську заборгованість перед T2 на суму 45 тис. грн. $(100 - 40 - 15)$, T2, в свою чергу, визнає дохід на поточну дебіторську заборгованість від T2 на суму 45 тис. грн. $(30 + 15)$.

Телекомунікаційні компанії T1, T2 і T3 заснували окрему юридичну особу (X) для цілей купівлі спектральних лінз. Кожен з учасників зробив грошовий

внесок для фінансування купівлі ліній і встановлення телекомунікаційних веж. Усі три учасники підписали угоду про спільну діяльність з рівними частками у чистих активах Х. У цьому випадку Х – спільне підприємство, а частки прав телекомів Т1, Т2 і Т3 на чисті активи Х відображатимуться методом участі в капіталі (інвестиція відображається на балансі за початковою вартістю плюс частка учасника у прибутку за період).

Практичні завдання

Завдання 1. Справедлива вартість чистих активів обчислюється як різниця між активами і зобов'язаннями дочірньої компанії на дату придбання. Провести розрахунок гудвілу за умовними даними:

- 1) інвестиції в капітал дочірньої компанії (100% акцій) - 30 000 тис. грн.
- 2) власний капітал (чисті активи) дочірньої компанії за російськими правилами - 27 000 тис. грн.
- 3) чисті активи¹ дочірньої компанії за справедливою вартістю по МСФО - 25 600 тис. грн.

Завдання 2. Фірма М купує фірму Д за 100 млн грн. Фірма Д уклала довгостроковий контракт на поставку продукції покупцеві Х.

Справедлива вартість контракту - 10 млн грн, інших активів - 80 млн грн., Зобов'язань - 20 млн грн.. Визначити величину гудвілу

Завдання 3. Треба визначити доцільність двох проектів. Маючи 100 тис. грн., купити дім з метою його продажу через 5 років за 120 тис. грн., чи покласти ці 100 тис. грн. у банк під 5% річних?

Завдання 4. Перед інвестором стоїть завдання розмістити 100 млн. грн. на депозитний вклад терміном на 1 рік. Один банк пропонує інвестору виплачувати дохід по складним відсоткам в розмірі 23% в квартал; другий - в

розмірі 30% один раз в чотири місяці; третій - в розмірі 45% два рази на рік; четвертий - в розмірі 100% один раз в рік.

Основні питання самостійної роботи:

1. Витрати на об'єднання. Неконтрольована частка. Гудвіл. Негативний гудвіл. Розкриття інформації у фінансових звітах.
2. Розподіл вартісної різниці в процесі консолідації. Неконтрольована частка. Розкриття інформації у фінансових звітах.
3. Дозволений альтернативний підхід – метод участі в капіталі. Інші підходи.

Література: рекомендована література [8,16,17], допоміжна література [26,27]

ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Агеева О. А. Международные стандарты финансовой отчетности: учеб. для вузов / О. А. Агеева, А. Л. Ребизова. – Москва: Юрайт, 2013. – 447 с.
2. Бенько І. Д. Облік, аналіз і аудит в контексті Європейської інтеграції України. Особливості застосування міжнародних стандартів фінансової звітності у телекомунікаційних компаніях: моногр. / за заг. ред. М. С. Пашкевич; Мін-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. – Дніпропетровськ: НГУ, 2015. – 361 с.
3. Бессонова С. І. Складання фінансової звітності за міжнародними стандартами фінансової звітності : навч. посіб. / С. І. Бессонова. – Маріуполь: ПДТУ, 2016.
4. Кузнецова О.С. Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами : навч. посіб. / С. О. Кузнецова, І. Б. Чернікова. – Харків : Видавництво «Лідер», 2016. – 318с.
5. Голов С. Ф. Бухгалтерский учет и финансовая отчетность по международным стандартам: практ. пособ. / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко. – Харків: Фактор, 2013. – 1000 с.
6. Голов С. Ф. Международные стандарты финансовой отчетности: практикум. / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко – Харків: Фактор, 2010. – 400 с.
7. Жолнер І.В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами: навчальний посібник. / І.В. Жолнер. – Київ: Центр учбової літератури, 2012. – 368 с.
8. Лучко М.Р. Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами / М.Р.Лучко, І.Д. Бенько. – Тернопіль: Екон. думка ТНЕУ, 2016. – 360 с.
9. Облік і звітність за міжнародними стандартами: навч. посіб. /О.В. Небильцова, Р. С. Коршова, Л. І. Лук 'яненко, В. В. Ходзицька. - Київ:

КНЕУ, 2012. - 453 с.

10. Чая В.Т. Международные стандарты финансовой отчетности: углубленный курс / В.Т. Чая, Г.В. Чая. – Москва: Юрайт, 2014. – 432 с.

11. Міжнародні стандарти фінансової звітності для малих та середніх підприємств (МСФЗ для МСП): практич. посібник / [упоряд. Безверхий К. В.]. - Київ: Центр учб. літ. 2015. - 226 с.

12. Войнаренко М.П. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту [Текст]: навч. посібник / М.П. Войнаренко, Н.А. Пономарьова, О.В. Замазій. - Київ: Центр учбової літ-ри, 2010. – 488 с.

13. Жолнер І. В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами: навч. посібник / І. В. . – Київ: Центр учбової літ-ри, 2012.

14. Качалин В.В. Финансовый учет и отчетность в соответствии со стандартами GAAP [Текст]: учеб. пособие / В.В. Качалин. - 4-е изд. - Москва: Дело, 2000. – 431 с

15. Агеева, Ольга Андреевна. Международные стандарты финансовой отчетности [Текст] : учеб. пособие для студ., обуч. по спец. "Бухгалтерский учет, анализ и аудит" / О. А. Агеева. - Москва: Бухгалтерский учет, 2008. - 463 с. - Библиогр.: с. 461-462.

16. Палий, Виталий Федорович. Международные стандарты финансовой отчетности [Текст] : учеб. пособие для студ. вузов, обуч. по спец. "Бухгалтерский учет, анализ и аудит" / В. Ф. Палий. - Москва: Издательский дом "Инфра-М", 2003. - 455 с.

17. Пономарьова, Наталія Анатоліївна. Міжнародні стандарти фінансової звітності та міжнародні стандарти аудиту [Текст] : навч. посібник / Н. А. Пономарьова. - Хмельницький : ХНУ, 2008. - 211 с.

Допоміжна

18 Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV //: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

19 Закон України «Про внесення змін до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 12.05.2011 р. № 3332-IV //: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3332-17/conv>.

20 Міжнародні стандарти фінансової звітності. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minfin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/archive>.

21 «Порядок подання фінансової звітності», затверджений постановою КМУ від 28.02.2000 р. № 419 (зі змінами і доповненнями) //: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/419-п>.

22 Трансформація фінансової звітності українських підприємств у фінансову звітність за міжнародними стандартами: метод. посіб. / С.Ф. Голов, В.М. Костюченко, О.М. Калуга. – 4-те вид. – Київ.: ФПБАУ, 2013. – 268 с.

23 Перелік країн, що застосовують МСФЗ / Міністерство фінансів України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://msfz.minfin.gov.ua/uk/IfrsOther Countries/ AboutIFRSInOther Countries/ Pages/List Countries UsingIFRS.aspx](http://msfz.minfin.gov.ua/uk/IfrsOther%20Countries/AboutIFRSInOther%20Countries/Pages/List%20CountriesUsingIFRS.aspx).

24 Матеріали відкритої Міжнародної інтернет-конференції «МСФЗ: дослідження, наука, практика, імплементація» (1.07.2015 р.) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://konf.amsfo.com.ua/perevagiskladannya-finansovo%D1%97-zvitnosti-za-mizhnarodnimistandartami/>.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. –

Режим доступу: [http:// www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua).

2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.

3. Спеціалізований інформаційно-аналітичний ресурс для бухгалтерів, аудиторів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukr.buhgalter.com.ua>.

4. Спеціалізований інформаційно-аналітичний ресурс для бухгалтерів, аудиторів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.buhgalter911.com>.

5. Офіційний сайт асоціації бухгалтерів і аудиторів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uasa.org>.

6. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.

7 Офіційний сайт Ради по міжнародним стандартам фінансової звітності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ifrs.org

8 Електронний журнал «МСФО на практиці» . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.msfo-practice.ru

9 Консультаційна група по міжнародним стандартам[Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.msfo.ru

10 Інформація про практичне застосування МСФЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.msfo-mag.ru

11 Онлайн школа навчання спеціалістів по МСФЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ifrs-professional.com

Навчальне видання

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Методичні вказівки до практичних занять

для студентів денної та заочної форм навчання

зі спеціальності

072 «Фінанси, банківська справа та страхування» та

073 «Менеджмент»

ГЕВОРКЯН Артем Юрійович

ДРУГОВА Олена Сергіївна

КЛЕПІКОВА Світлана Володимирівна

ТАТАРИНЦЕВА Юлія Леонідівна

Роботу до видання рекомендував проф. Міщенко В.А.

В авторській редакції

План 2020 р., поз.316

Підп. до друку 05.05. 2021 р. Формат 60х84 1/16. Папір офсетний.

Riso-друк. Гарнітура Таймс. Ум. друк. арк.

Наклад 100 прим. Зам. № Ціна договірна

Видавничий центр НТУ «ХП».

Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 5478 від 21.08.2018 р.

61002, Харків, вул. Кирпичова, 2

Друкарня ФОП Заночкин Д.Л., 61024, Харків, вул. Плеханівська, 16

т.(095) 012-02-62